

Sygn. akt II Ca 688/23

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2023 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	Sędzia Paweł Hochman

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2023 r. w Piotrkowie Trybunalskim

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko K. K. i W. K.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Opocznie

z dnia 21 kwietnia 2023 r. sygn. akt I C 437/20

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądza od pozwanych K. K. i W. K. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. solidarnie kwotę 55.549,00 (pięćdziesiąt pięć tysięcy pięćset czterdzieści dziewięć) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty:

- 55.527,60 (pięćdziesiąt pięć tysięcy pięćset dwadzieścia siedem złotych sześćdziesiąt groszy) od dnia 27 lutego 2020 roku do dnia zapłaty,

- 22,08 (dwadzieścia dwa złote osiem groszy) od dnia 10 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty,

z zastrzeżeniem, że pozwani ponoszą odpowiedzialność tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo w spisie inwentarza stanu czynnego spadku, oraz kwotę 4.097,00 (cztery tysiące dziewięćdziesiąt siedem) złotych tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu z ustawowymi odsetkami w wysokości określonej w ustawie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wyroku do dnia zapłaty;

2. zasądza od pozwanych K. K. i W. K. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. solidarnie kwotę 2.739,00 (dwa tysiące siedemset trzydzieści dziewięć) złotych tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą z ustawowymi odsetkami w wysokości określonej w ustawie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wyroku do dnia zapłaty.

Paweł Hochman

Sygn. akt II Ca 688/23

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2023 r. Sąd Rejonowy w Opocznie po rozpoznaniu sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. przeciwko K. K. i W. K. o zapłatę orzekł o oddaleniu powództwa.

Podstawę powyższego wyroku stanowiły następujące ustalenia Sądu Rejonowego:

J. K. zawarł z(...)S.A. z siedzibą w W. umowę o kredyt konsolidacyjny nr (...) w dniu 17 października 2016 r., na podstawie której bank udzielił J. K. kredytu w kwocie 92.983,28 zł na okres 36 miesięcy. Całkowita kwota do zapłaty przez kredytobiorcę wynosiła 100.438,75 zł. Ten kredyt konsolidacyjny przeznaczony był na potrzeby konsumpcyjne Kredytobiorcy w wysokości 25.000,00 zł, spłatę zobowiązań kredytowych Kredytobiorcy z tytułu: umowy kredytu nr (...) na rachunek prowadzony w(...) S.A. w wysokości 54.035,79 zł, zapłatę kosztów kredytu: prowizji od udzielonego kredytu w wysokości 13.947,49 zł.

J. K. zmarł w dniu (...)r. Aktem Poświadczenia Dziedziczenia z dnia 4 stycznia 2018 r. Rep. A nr (...) notariusz A. S. poświadczyła, że spadek po J. K. nabyli z dobrodzieństwem inwentarza synowie W. K. i K. K. po 1/2 części.

W dniu 26 lutego 2020 r. (...) S.A. z siedzibą w W. wystawił wyciąg z ksiąg bankowych podając, iż temu Bankowi przysługuje wymagalna wierzytelność wobec dłużników K. K. i W. K. w kwocie 55.549,68 zł wynikająca z zawartej przez kredytobiorcę J. K. w dniu 17 października 2016 r. umowy o kredyt konsolidacyjny nr (...).

J. K. na podstawie art. 35 ust. 2 pkt 8) Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1844 z późn. zm.) był objęty ochroną ubezpieczeniową oferowaną przez (...) S.A. dla kredytobiorców. Warunki ubezpieczenia, stosownie do polisy (...) z dnia 25 listopada 2015 r. były następujące: składka ubezpieczeniowa - 7.319,16 zł., okres ubezpieczenia - od dnia następnego po dniu postawienia do dyspozycji ubezpieczonego kwoty kredytu do dnia zapadalności ostatniej raty wynikającej z pierwotnego harmonogramu spłat. Zdarzenia ubezpieczeniowe to zgon, przy którym limit świadczenia wynosił 100% sumy ubezpieczenia. Beneficjentem uprawniony do świadczenia z tytułu zgonu został wskazany (...) S.A. z siedzibą w W.. J. K. dokonał w dniu 25 listopada 2015 r. cesji wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia potwierdzonej polisą (...) do wysokości aktualnego na dzień zajścia Zdarzenia Ubezpieczeniowego Salda Zadłużenia Kredytu wynikającego z umowy (...) nr (...). Dla polisy (...) obowiązywały Warunki(...)S.A., w której jest wskazane, że kredyt to pożyczka gotówkowa lub kredyt konsolidacyjny udzielany przez Bank w ramach umowy pożyczki lub umowy kredytu konsolidacyjnego, suma ubezpieczenia to kwota odpowiadająca Saldu Zadłużenia. Ubezpieczony to Kredytobiorca, a świadczenie to suma pieniężna wypłacana Uprawnionemu lub Beneficjentowi w przypadku zajścia Zdarzenia Ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową. Warunki ubezpieczenia zawierały w § 11 wyłączenia odpowiedzialności.

(...) Towarzystwo (...) na (...) S.A. z siedzibą w S. pismem z dnia 25 maja 2018 r. poinformowało (...) S.A. z siedzibą w W., że nie znalazło podstaw do wypłaty świadczenia z tytułu zgonu ubezpieczonego J. K. nr polisy (...) z uwagi na to, że przyczyną zgonu ubezpieczonego był rak pęcherza moczowego potwierdzony procesem leczenia od 01.2015 r., tj. w okresie 12 miesięcy przed dniem rozpoczęcia odpowiedzialności Ubezpieczyciela (ochrona rozpoczęta 25.11.2015 r.)

W następstwie powyższych ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Zważył, że pozwani K. K. i W. K. to spadkobiercy zmarłego kredytobiorcy J. K., który zawarł w (...) Bank S.A. z siedzibą w W. najpierw umowę o kredyt nr (...), a następnie w dniu 17 października 2016 r. umowę o kredyt konsolidacyjny (...), która dotyczyła także kredytu nr (...). Z akt sprawy wynika, że J. K. od 25 listopada 2015 r. objęty był ochroną ubezpieczeniową stosownie do polisy (...) w (...) Towarzystwie (...) na (...) S.A. z siedzibą w S.. J. K. cesji wierzytelności umowy ubezpieczenia - polisa (...) - dotyczącej umowy kredytu nr (...) dokonał w dniu 25 listopada 2015 r. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W.. Również w umowie ubezpieczenia - polisie (...) - jako beneficjenta wskazał on(...) S.A. z siedzibą w W.. Wobec powyższego Sąd podzielił stanowisko pozwanych K. K. i W. K., że uprawnionym do wypłaty świadczenia w oparciu o polisę (...) z dnia 25 listopada 2015 r. jest (...) S.A. z siedzibą w W. i ten podmiot powinien dochodzić roszczeń od ubezpieczyciela (...) Towarzystwa (...) na (...) S.A. z siedzibą w S.. Wobec cesji na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. stanowisko strony powodowej zawarte w piśmie sporządzonym 10 czerwca 2022 r.

o możliwości dochodzenia tego roszczenia od spadkobierców J. K., którzy weszli w prawa i obowiązki spadkodawcy J. K. wynikające z umowy o kredyt konsolidacyjny (...) było chybione. Z art. 922 § 2 k.c. wynika, że nie należą do spadku prawa i obowiązki zmarłego ściśle związane z jego osobą, jak również prawa, które z chwilą jego śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy są one spadkobiercami, a z przepisu art. 831 § 3 k.c. wynika, że suma ubezpieczenia przypadająca uprawnionemu nie należy do spadku po ubezpieczonym. Strona powodowa, w ocenie Sądu, nie udowodniła, stosownie do art. 6 k.c., że pismo ubezpieczyciela z dnia 25 maja 2018 r. informujące o braku podstaw do wypłaty świadczenia z tytułu zgonu ubezpieczonego J. K. znajduje podstawę faktyczną w materiale dowodowym, który zgromadził ubezpieczyciel - w tej sprawie brak jest jakichkolwiek dokumentów wskazujących na zasadność decyzji ubezpieczyciela, która następnie mogłaby dawać podstawę do dochodzenia roszczenia zawartego w pozwie od spadkobierców zmarłego kredytobiorcy J. K..

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód. Reprezentujący go pełnomocnik zaskarżył w całości wskazany wyrok Sądu Rejonowego w Opocznie.

Sądowi pierwszej instancji zarzucił:

1. naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, iż powód nie udowodnił, że pismo ubezpieczyciela z dnia 25 maja 2018 r. informujące o braku podstaw do wypłaty świadczenia z tytułu zgonu ubezpieczonego J. K. znajduje podstawę faktyczną w materiale dowodowym który zgromadził ubezpieczyciel, podczas gdy to na pozwanych spoczywał ciężar dowodu wykazania w toku postępowania, iż decyzja ubezpieczyciela z dnia 25 maja 2018 roku była nieprawidłowa, zaś pozwani nie podjęli inicjatywy dowodowej w tym zakresie, a co za tym idzie brak jest podstaw do kwestionowania wydanej przez ubezpieczyciela decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia z tytułu zgonu kredytobiorcy;

2. naruszenie art. 922 § 1 k.c. w zw. z art. 831 § 3 k.c. poprzez ich błędną wykładnię oraz przyjęcie, że odpowiedzialność ubezpieczyciela oraz odpowiedzialność spadkobierców za spłatę zobowiązania po zmarłym kredytobiorcy nie miała charakteru odpowiedzialności in solidum, nadto wadliwe przyjęcie, iż wobec istnienia ubezpieczenia umowy spadkobiercy nie odziedziczyli zobowiązania wynikającego z tytułu Umowy Kredytu Konsolidacyjnego nr (...) która została zawarta przez ich spadkodawcę z powodem.

W oparciu o powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji oraz pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest uzasadniona i skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku i uwzględnieniem powództwa. Tytułem wstępu należy wyjaśnić, że ustalenia faktyczne ustalone w przedmiotowej sprawie miały niesporny charakter, co upoważnia Sąd Okręgowy do uznania, że stanowią one podstawę przedmiotowego rozstrzygnięcia.

Przypominając, że pierwszym ze zgłoszonych w skardze apelacyjnej zarzutów był zarzut naruszenia art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, iż powód nie udowodnił, że pismo ubezpieczyciela z dnia 25 maja 2018 r. informujące o braku podstaw do wypłaty świadczenia z tytułu zgonu ubezpieczonego J. K. znajduje podstawę faktyczną w materiale dowodowym, Sąd Okręgowy wyjaśnia, że powyższy zarzut jest uzasadniony aczkolwiek przemawiają za tym inne niż przytoczone przez skarżącego argumenty. W ocenie Sądu Okręgowego bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostają okoliczności związane z stwierdzonym przez ubezpieczyciela w piśmie z dnia 25 maja 2018 roku brakiem podstaw do wypłaty świadczenia z tytułu zgonu ubezpieczonego. Ocena zasadności powyższej decyzji nie mogła być bowiem przedmiotem rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Powyższe stanowisko wynika w oczywisty sposób z faktu, że ubezpieczyciel nie występował w procesie jako strona. W takiej sytuacji nie sposób oceniać zasadność powołanej wyżej decyzji bez stanowiska autora jej autora. Tym samym podzielając stanowisko skarżącego zgodnie,

z którym Sąd I instancji nieprawidłowo uznał, iż to na powódzie spoczywa ciężar dowodu w zakresie wykazania zasadności decyzji ubezpieczyciela z dnia 25 maja 2018 roku odmawiającej wypłaty odszkodowania z tytułu zgonu kredytobiorcy, Sąd Okręgowy wyjaśnia, że pierwotnym źródłem powyższego uchybienia było uznanie, że wskazane okoliczności mają dla rozstrzygnięcia sprawy jakiegokolwiek znaczenie.

Za uzasadniony należało uznać zarzut naruszenia przy wydaniu zaskarżonego orzeczenia art. 922 § 1 k.c. Powołany przepis wprowadza generalną zasadę, zgodnie z którą prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób. Powyższe oznacza, że w razie śmierci osoby fizycznej, z momentem jej śmierci, dochodzi do sukcesji uniwersalnej. Natomiast pojęcie spadku obejmuje ogół cywilnoprawnych praw i obowiązków majątkowych, które po śmierci danej osoby w związku z tą zaszłością odpowiednio przysługują (jeśli chodzi o prawa) lub obciążają (gdy idzie o obowiązki) jej spadkobiercę lub spadkobierców. Nie podlega wątpliwości, że obowiązki związane z zaciągniętym przez spadkodawcę kredytem bankowym mają charakter majątkowy i przechodzą na spadkodawcę. Stanowisko powyższe potwierdził Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z 21 stycznia 2020 r. (sygn. akt I ACa 921/18, Legalis), w uzasadnieniu którego wywiedziono, że „pozwana (następca prawny kredytobiorcy) dziedziczy... dług zaciągnięty przez spadkodawcę”. Z kolei w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 11 kwietnia 2018 r. (sygn. akt V ACa 54/17, Legalis) stwierdzono, że "spadkobiercy wstępują w wynikającą z umowy sytuację prawną spadkodawcy - strony, w szczególności przejmują jego wierzytelności i długi, ponadto zaś związani są postanowieniami umowy" i że „zobowiązanie do spłaty kredytu wchodzi w skład spadku jako dług spadkowy (art. 922 § 1 k.c.)”.

Powyższego stanowiska nie może podważyć skutecznie eksponowana przez Sąd pierwszej instancji okoliczność, że zobowiązanie kredytowe było zabezpieczone poprzez ubezpieczenie jego spłaty w razie śmierci spadkodawcy. Wskazać należy, że powołane wyżej orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Łodzi zapadło w tożsamym stanie faktycznym, to znaczy sytuacji, w której gdy strony umowy kredytu ustaliły prawne zabezpieczenie kredytu w formie cesji praw z ubezpieczenia na wypadek śmierci w wyniku NW oraz poważnego zachorowania a ubezpieczający podjął odmowną decyzję w sprawie wypłaty odszkodowania.

W ocenie Sądu Okręgowego dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy nie ma znaczenia przytoczony przez Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia przepis art. 831 § 3 k.c. To, że suma ubezpieczenia przypadająca uprawnionemu nie należy do spadku po ubezpieczonym nie ma dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy żadnego znaczenia. W uzupełnieniu powyższych uwag powołać należy pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 7 października 2014 r. (sygn. akt I ACa 281/14), w którym wyjaśniono, że przy umowie ubezpieczenia na cudzy rachunek jaką bank zawarł z ubezpieczycielem na wypadek śmierci małżonków - kredytobiorców powoduje, że podmiotem uposażonym, uprawnionym do odebrania świadczenia ubezpieczeniowego jest bank. Umowa ubezpieczenia stanowi jedno z zabezpieczeń spłaty udzielonego kredytobiorcom kredytu. Ubezpieczonym, którego śmierć była zdarzeniem rodzącym po stronie pozwanego obowiązek wypłaty świadczenia był bowiem kredytobiorca. Suma ubezpieczenia nie należy również do spadku po ubezpieczonym (art. 831 § 3 KC), co także pozbawia...następcę prawnego ubezpieczonego możliwości żądania spełnienia świadczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela. Następca prawny uznając, iż odmowa wypłaty bankowi przez zakład ubezpieczeń świadczenia ubezpieczeniowego była nieuzasadniona, może ewentualnie wystąpić z powództwem o ustalenie, iż śmierć jej małżonka była wypadkiem ubezpieczeniowym, z którym wiąże się obowiązek spełnienia świadczenia przez ubezpieczyciela.

Akceptując powyższe wywody w całości, Sąd Okręgowy w ich uzupełnieniu wyjaśnia, że w jego ocenie w omawianym stanie faktycznym, alternatywnym dla powództwa o ustalenie rozumianego jako forma obrony spadkobierców przed bezprawną odmową wypłaty świadczenia ubezpieczeniowego mogłoby być wytoczenie powództwa o świadczenie na rzecz osoby trzeciej, w którym jako uprawniony do zasądzenia odszkodowania winien być wskazany bank jako upoważniony do tego świadczenia. Nie ulega również, żadnym wątpliwości, że po zaspokojeniu długu spadkowego spadkobiercy mogą dochodzić zwrotu uiszczonych należności od ubezpieczyciela.

Reasumując powód w przedmiotowej sprawie był uprawniony do dochodzenia roszczenia przeciwko spadkobiercom zmarłego kredytobiorcy niezależnie od tego czy powód zwracał się z wnioskiem o wypłatę świadczenia z tytułu zgonu kredytobiorcy do ubezpieczyciela oraz niezależnie od tego czy wydana przez ubezpieczyciela decyzja ubezpieczeniowa była zasadna.

Mając na uwadze powyższe rozważania oraz powołaną na wstępie okoliczność, że pozwani w toku postępowania nie kwestionowali wysokości dochodzonego przez powoda świadczenia i że obejmuje ona w istocie niespłaconą należność główną (kwota 55.527,60 zł, przy odsetkach umownych ustalonych na kwotę 22,08 zł), Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok i zasądził należność dochodzoną pozwem na podstawie art. 922 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust 1 ustawy prawo bankowe, przypominając że wskazany przepis w ust 1 wskazuje, że przez umowę kredytu ... kredytobiorca zobowiązuje się do ... zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Ograniczenie odpowiedzialności pozwanych wynika z art. 319 k.p.c. w zw. z art. 1031 § 2 k.c. Pozwani ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe, wobec przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza, tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku.

Powyższe orzeczenie zapadło na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach procesu za obie instancje Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. uznając, że pozwani zgłosili usprawiedliwione okolicznościami wątpliwości związane ze swoją odpowiedzialnością za niespłacony kredyt zaciągnięty przez spadkodawcę a co za tym idzie zaistniał wypadek szczególnie uzasadniony usprawiedliwiający zasądzenie za każdą instancję tylko połowę należnych kosztów procesu.

Paweł Hochman